

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

2001

Julkaistu Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 2001

N:o 101—105

SISÄLLYS

N:o		Sivu
101	Laki ihmisen elimien ja kudoksien lääketieteellisestä käytöstä	249
102	Valtioneuvoston asetus eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun asetuksen muuttamisesta	257
103	Liikenne- ja viestintäministeriön asetus ajokorttiasetuksen soveltamisesta annetun liikenneministeriön päätöksen muuttamisesta	258
104	Liikenne- ja viestintäministeriön asetus Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista teleyritysten palvelutasosta annetun liikenneministeriön päätöksen muuttamisesta	260
105	Työministeriön asetus siviilipalvelusmiehen vapaiden lomamatkojen lukumääristä ja vapaan matkan sijasta maksettavista matkakorvauksista	262

N:o 101

Laki

ihmisen elimien ja kudoksien lääketieteellisestä käytöstä

Annettu Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 2001

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään:

1) ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta, varastoinnista ja käytöstä ihmisen sairauden tai vamman hoitoa varten;

2) ihmisen taudinmäärityksen ja hoidon yhteydessä irrotettujen elimien ja kudoksien

talteenotosta, varastoinnista ja käytöstä lääketieteelliseen tarkoitukseen;

3) ihmisen alkioiden käyttämisestä muuhun tarkoitukseen kuin hedelmöityshoitoon tai lääketieteelliseen tutkimukseen;

4) ihmisen elimien, kudoksien ja kudoksenäytteiden käyttämisestä muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on irrotettu tai otettu talteen;

5) kuolleen ihmisen käyttämisestä lääketieteelliseen opetus- ja tutkimustoimintaan.

Taudinmäärityksen, hoidon tai lääketieteellisen tutkimuksen yhteydessä tapahtuvasta sekä kuolemansyyn selvittämiseksi tarpeelli-

HE 93/2000
StVM 29/2000
EV 168/2000

sesta elimien ja kudoksien irrottamisesta säädetään erikseen. Eriksään säädetään myös veren talteenotosta ja sukusolujen käytöstä hedelmöityshoitoon.

2 luku

Elimien ja kudoksien irrottaminen elävältä luovuttajalta elinsiirtotoimintaa varten

2 §

Yleiset edellytykset

Ihmisen sairauden tai vamman hoitoa varten voidaan elin tai kudosta irrottaa luovuttajalta, joka on antanut siihen suostumuksensa. Irrotettu elin tai kudos voidaan varastoida myöhemmää käyttöä varten.

Elin tai kudosta saadaan irrottaa vain, jos irrottaminen ei aiheuta luovuttajalle vakavaa terveydellistä vaaraa eikä vakavaa haittaa, jos vastaanottajan hoitamiseksi ei ole käytettävissä muuta yhtä tehokasta hoitoa kuin elinsiirto sekä jos sopivaa elintä tai kudosta ei ole saatavissa kuolleelta luovuttajalta tai jos tulosten odotetaan olevan huomattavasti paremmat kuin kuolleelta luovuttajalta saadun siirron tulokset.

Vastaanottajaa hoitava lääkäri ei saa osallistua elimien ja kudoksien irrottamisesta päättämiseen.

3 §

Luovuttajan suostumus

Elimen tai kudoksen irrottamiselle tulee olla luovuttajan kirjallinen, tietoon perustuva suostumus. Luovuttajalla on oikeus syytä ilmoittamatta peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa ennen elimen tai kudoksen irrottamista.

Luovuttajalle on ennen hänen kirjallisen suostumuksensa antamista annettava selvitys irrotuksen merkityksestä hänelle itselleen ja vastaanottajalle sekä siitä, että hän voi peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa ennen irrotusta. Luovuttajaa hoitavan lääkärin,

joka osallistuu irrotuksesta päättämiseen, on annettava selvitys henkilökohtaisesti luovuttajalle.

Jos luovuttaja on alaikäinen taikka sellainen täysi-ikäinen, joka ei sairauden, mielen-terveyden häiriön tai muun syyn takia kykene päättämään hoidostaan (*vajaakykyinen*), irrottamiseen tulee olla hänen laillisen edustajansa kirjallinen suostumus. Elintä tai kudosta ei kuitenkaan saa irrottaa, jos henkilö itse sitä vastustaa. Luovuttajaa hoitavan lääkärin, joka osallistuu irrotuksesta päättämiseen, on annettava 2 momentissa säädetty selvitys henkilökohtaisesti luovuttajan lailliselle edustajalle. Lääkärin tulee selvittää myös alaikäisen tai vajaakykyisen luovuttajan mielipide siinä määrin kuin se on mahdollista luovuttajan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen.

4 §

Uusiutumattoman elimen tai kudoksen irrottaminen

Täysi-ikäinen henkilö, joka kykenee päättämään hoidostaan, voi luovuttaa uusiutumattoman elimen tai uusiutumattomasta kudosta vain lähiomaisensa tai muun läheisensä sairauden tai vamman hoitoa varten.

Elimen tai kudoksen irrottamiseen tulee olla Terveystieteiden tutkimuskeskuksen lupa.

5 §

Alaikäinen tai vajaakykyinen luovuttaja

Alaikäinen tai vajaakykyinen voi luovuttaa vain uusiutuvaa kudosta tai osan uusiutuvasta elimestä sisaruksensa henkeä uhkaavan sairauden tai vamman hoitoon, jos sopivaa kudosta tai elintä ei ole saatavissa kuolleelta tai täysivaltaiselta luovuttajalta. Jos luovuttaja on alaikäinen, joka kykenee ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden päättämään hoidostaan, vastaanottaja voi olla hänen lähiomaisensa tai muu läheinen. Soluja voi luovuttaa myös muissa kuin edellä mainituissa tilanteissa, jos sopivia soluja ei ole saatavissa kuolleelta tai täysivaltaiselta luovuttajalta.

Kudoksen tai elimen osan irrottamiseen tulee olla Terveysturvallisuuden oikeusturvakeskuksen lupa.

3 luku

Elimien ja kudoksien talteenotto

6 §

Yleiset edellytykset ja rajoitukset

Elimiä ja kudoksia, jotka on irrotettu potilaasta taudinmäärityksen tai hoidon yhteydessä, voidaan ottaa talteen ja varastoida lääketieteellistä käyttöä varten.

Alkioita saa käyttää vain hedelmöityshoitoon tai lääketieteelliseen tutkimukseen.

7 §

Potilaan suostumus ja muut talteenoton edellytykset

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun elimen tai kudoksen talteen ottamiseen sekä sen jälkeiseen varastointiin ja käyttöön tulee olla potilaan kirjallinen tietoon perustuva suostumus. Jos potilas on vajaakykyinen tai ei alaikäisyyden vuoksi kykene ymmärtämään asian merkitystä, talteenotolle tulee olla hänen laillisen edustajansa kirjallinen suostumus. Potilaalla tai hänen laillisella edustajallaan on oikeus syytä ilmoittamatta peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa ennen elimen tai kudoksen lopullista käyttämistä.

Potilaalle on ennen suostumuksen antamista annettava selvitys talteenoton tarkoituksesta ja merkityksestä sekä siitä, että hän voi peruuttaa suostumuksensa ennen elimen tai kudoksen lopullista käyttämistä. Potilasta hoitavan lääkärin on annettava selvitys henkilökohtaisesti potilaalle tai hänen lailliselle edustajalleen.

Jos elimiä tai kudoksia otetaan talteen raskauden keskeyttämisen yhteydessä, tulee toimintaan olla Terveysturvallisuuden oikeusturvakeskuksen lupa.

4 luku

Elimien ja kudoksien irrottaminen kuolleelta luovuttajalta

8 §

Yleiset edellytykset

Kuolleelta ihmiseltä voidaan irrottaa elimiä ja kudoksia, ja niitä voidaan varastoida toisen ihmisen sairauden tai vamman hoitoon.

Kuolema on todettava siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään.

Lääkärit, jotka toteavat kuoleman, eivät saa osallistua elimien ja kudoksien siirtotoimintaan.

9 §

Suostumus

Kuolleen ihmisen elimiä ja kudoksia saadaan irrottaa, jollei ole syytä olettaa, että vainaja eläessään olisi vastustanut sitä taikka että hänen lähiomaisensa tai muu läheinen vastustaisivat sitä.

Jos joku eläessään on antanut suostumuksensa elimien ja kudoksien irrottamiseen 8 §:n 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen, toimenpide voidaan suorittaa lähiomaisen tai muun läheisen kiellosta huolimatta.

10 §

Irrottamisen rajoitukset

Elimiä tai kudoksia ei saa irrottaa, jos se haittaa kuolemansyyn selvittämistä.

Elimien tai kudoksien irrottamiseen ei saa ryhtyä, jos poliisin on suoritettava tutkinta kuolemansyyn selvittämiseksi ja poliisi vastustaa irrottamista tai irrottaminen olennaisesti vaikeuttaa oikeuslääketieteellistä kuolemansyyn selvittämistä.

5 luku

Ruumiinavauksen yhteydessä tapahtuva lääketieteellinen tutkimus- ja opetustoiminta

11 §

Tutkimus- ja opetustoiminnan edellytykset

Terveysturvakeskuksen luvalla voidaan ruumiinavausten yhteydessä ruumiita käyttää, sekä ruumiiden elimiä ja kudoksia irrottaa muuhun kuin kuolemansyyn selvittämiseen liittyvään lääketieteelliseen tutkimus- ja opetustoimintaan.

12 §

Tutkimus- ja opetustoiminnan rajoitukset

Ruumista ei saa käyttää eikä elimiä tai kudoksia irrottaa tutkimus- ja opetustoimintaan, jos se haittaa kuolemansyyn selvittämistä taikka tässä laissa säädettyä elimien ja kudoksien irrottamista ihmisen sairauden tai vamman hoitoon. Tutkimus- tai opetustoimintaan ei saa ryhtyä, jos poliisin on suoritettava tutkinta kuolemansyyn selvittämiseksi ja poliisi vastustaa toimintaan ryhtymistä.

Tutkimus- ja opetustoimintaa on harjoitettava vainajaa kunnioittaen ja siten, ettei vainajan ulkonäkö olennaisesti muutu. Tutkimus- ja opetustoimintaa ei saa harjoittaa, jos on syytä olettaa, että vainaja eläessään olisi vastustanut sitä.

13 §

Ruumiin luovuttaminen opetustarkoitukseen

Yliopiston anatomian laitokselle voidaan lääketieteen opetusta varten luovuttaa ruumis, jonka opetustarkoitukseen luovuttamiseen vainaja on eläessään kirjallisesti antanut suostumuksensa.

6 luku

Toimintaa koskevat säännökset

14 §

Elimien ja kudoksien alkuperä ja turvallisuus

Ihmisen sairauden tai vamman hoitoon saa käyttää vain sellaisia ihmisen elimiä ja kudoksia sekä niistä valmistettuja tuotteita, joiden turvallisuus on tutkittu asianmukaisilla menetelmillä ja joiden alkuperä voidaan jäljittää.

Maahan tuotuja elimiä ja kudoksia sekä niistä valmistettuja tuotteita saa käyttää ihmisen sairauden tai vamman hoitoon vain, jos tässä laissa säädetty luovuttajaa ja luovutusta koskevat edellytykset täyttyvät.

15 §

Toiminnan laadun turvaaminen

Terveysturvakeskuksen toimintayksikössä tai muussa yksikössä, jossa harjoitetaan tässä laissa säädettyä irrotus-, talteenotto- tai varastointitoimintaa taikka jossa käytetään tämän lain mukaisesti irrotettuja, talteen otettuja tai varastoituja ihmisen elimiä ja kudoksia, on oltava toimintaan asianmukaiset tilat ja laitteet sekä toimintaan tarvittava henkilöstö.

16 §

Elin- ja kudossiirtorekisterit

Ihmisen sairauden tai vamman hoitoa varten irrotettujen, talteen otettujen ja varastoitujen ihmisen elimien ja kudoksien turvallisuuden ja jäljitettävyyden sekä irrotus-, talteenotto-, varastointi- ja käyttötoiminnan lailisuuden valvomiseksi pidetään rekisteriä. Rekisterinpitäjänä on terveysturvakeskuksen toimintayksikkö tai muu yksikkö, joka varastoi ihmisen elimiä ja kudoksia ihmisen sairauden tai vamman hoitoon tai jossa niitä käytetään elin- ja kudossiirtotoiminnassa. Suomen Punainen Risti voi pitää rekisteriä luuydinkudoksen vapaaehtoisluovuttajista.

Rekisteriin merkitään luovuttajan ja vas-

taanottajan nimi, henkilötunnus tai muu vastaava tunnus, tarpeelliset yhteystiedot, tutkimustulokset elimestä ja kudoksesta, elimien ja kudoksen käytön turvallisuuteen liittyvät tiedot luovuttajasta ja vastaanottajasta, tiedot niistä terveydenhuollon toimintayksiköistä, jotka osallistuvat elimien ja kudoksien irrottamiseen, varastointiin ja käyttöön, tieto elimen tai kudoksen luovuttamisesta käytettäväksi muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on irrotettu tai otettu talteen, sekä tiedot Terveidenhuollon oikeusturvakeskuksen antamista luvista elimien ja kudoksien irrottamiselle ja tiedot luovuttajan tai potilaan suostumuksesta elimien ja kudoksien irrottamiselle tai talteenotolle.

Rekisteriin sisältyvät tiedot säilytetään 50 vuoden ajan luovuttajan kuolemasta tai, jos kuolemasta ei ole tietoa, 100 vuotta viimeisestä rekisterimerkinnästä. Jos luovuttaja peruuttaa suostumuksensa, on rekisterinpitäjän ilmoitettava tästä elimen tai kudoksen vastaanottaneelle toimintayksikölle. Luovuttajaa koskevat tiedot on tällöin poistettava elin- tai kudossiirtorekistereistä ellei niiden säilyttämiseen ole muuta lakiin perustuvaa syytä.

17 §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

Rekisteriin talletetut sekä muut luovuttajista ja vastaanottajista saadut tiedot ja heitä koskevat asiakirjat ovat salassapidettäviä.

Rekisterinpitäjän on salassapitosäännösten estämättä luovutettava elimen ja kudoksien turvallisen käytön kannalta tarpeelliset rekisteriin sisältyvät tiedot toiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai muulle yksikölle, joka osallistuu 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan. Rekisterinpitäjän on pyynnöstä luovutettava rekisteriin sisältyviä tietoja myös viranomaiselle, joka ohjaa ja valvoo tässä laissa säädettyä toimintaa. Tietojen luovuttamisesta on muutoin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada elimien ja kudoksien turvallisuuden ja jäljitettävyyden kannalta tarpeellisia tietoja terveydenhuollon toi-

mintayksiköltä tai muulta yksiköltä, joka irrottaa, ottaa talteen, varastoi tai käyttää ihmisen elimiä ja kudoksia tai joka hoitaa luovuttajaa tai vastaanottajaa.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta tietojen luovuttamisesta ei saa periä maksua.

18 §

Korvaukset ja taloudellisen hyödyn tavoittelun kieltö

Tässä laissa säädetystä elimen tai kudoksen irrottamisesta ja käytöstä sekä ruumiin luovuttamisesta ei saa luvata tai suorittaa luovuttajalle tai hänen oikeudenomistajalleen palkkiota.

Elimen tai kudoksen luovuttajalla, joka elintärkeään siirrontarpeeseen perustuvan tässä laissa tarkoitetun elimen tai kudoksen irrottamisen tai siihen liittyvien välttämättömien tutkimusten vuoksi joutuu olemaan poissa ansiotyöstään koko päivän, eikä saa tältä ajalta palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta, on oikeus saada päivärahaa siten kuin sairausvakuutuslaissa (364/1963) päivärahaa säädetään. Päivärahaa suoritetaan sairausvakuutuslain 19 §:n estämättä kaikilta arkipäiviltä.

Elimien ja kudoksien irrottamiseen, talteenottoon, varastointiin tai käyttöön osallistuva terveydenhuollon toimintayksikkö tai muu yksikkö ei saa tavoitella tässä laissa säädetystä toiminnasta taloudellista hyötyä. Terveidenhuollon toimintayksikkö tai muu yksikkö voi kuitenkin periä korvausta elimien ja kudoksien käsittelystä, kuljettamisesta, turvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisten tutkimusten suorittamisesta ja varastoinnista toiselta terveydenhuollon yksiköltä. Näistä perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

19 §

Elimien ja kudoksien muuttunut käyttötarkoitus

Elävästä ihmisestä irrotettu, talteen otettu tai varastoitu elin tai kudokse, jota ei lääketieteellisen syyn vuoksi voida käyttää aiotuun

tarkoitukseen, saadaan käyttää muuhun perusteltuun lääketieteelliseen tarkoitukseen, jos tähän saadaan hänen suostumuksensa. Jos elin tai kudosis on irrotettu alaikäisestä tai vajaakykyisestä, käyttöön tarvitaan laillisen edustajan suostumus.

Jos elimen tai kudosisen irrottaminen tai talteenotto edellyttää Terveysdenhuollon oikeusturvakeskuksen lupaa, käyttötarkoituksen muutos edellyttää 1 momentissa säädetyn suostumuksen lisäksi, että toimintaan on Terveysdenhuollon oikeusturvakeskuksen lupaa.

Kuolleesta ihmisestä irrotettu tai varastoitu elin tai kudosis, jota ei lääketieteellisen syyn takia voida käyttää siihen tarkoitukseen, johon se on irrotettu, saadaan käyttää muuhun perusteltuun lääketieteelliseen tarkoitukseen vain, jos toimintaan on Terveysdenhuollon oikeusturvakeskuksen lupaa.

20 §

Kudosnäytteiden muuttunut käyttötarkoitus

Hoidon tai taudinmäärityksen vuoksi otettuja kudosnäytteitä saa luovuttaa ja käyttää lääketieteelliseen tutkimukseen potilaan suostumuksella. Jos henkilö on alaikäinen tai vajaakykyinen, suostumus tulee saada hänen lailliselta edustajaltaan. Terveysdenhuollon oikeusturvakeskus voi kuitenkin antaa luvan hoidon, taudinmäärityksen tai kuolemansyyn selvittämisen vuoksi otettujen kudosnäytteiden luovuttamiseen tai käyttämiseen tilanteissa, joissa henkilön suostumusta ei näytteiden suuren määrän, näytteiden iän tai muun sellaisen syyn tai henkilön kuoleman vuoksi ole mahdollista hankkia.

Lääketieteellistä tutkimusta varten otettuja kudosnäytteitä saa luovuttaa ja käyttää muuhun kuin suostumuksessa tarkoitettuun lääketieteelliseen tutkimukseen vain tutkittavan suostumuksella. Jos tutkittava on kuollut, Terveysdenhuollon oikeusturvakeskus voi kuitenkin perustellusta syystä antaa luvan tällaiseen tutkimukseen.

Hoidon, taudinmäärityksen tai kuolemansyyn selvittämisen vuoksi otettuja kudosnäytteitä voidaan luovuttaa ja käyttää lääketieteelliseen tutkimukseen ja opetukseen sen

terveysdenhuollon toimintayksikön tai muun yksikön luvalla, jonka toimintaa varten näyte on otettu, jos näytteitä luovutettaessa tai käytettäessä ei käsitellä henkilötietoja.

Hoidon, taudinmäärityksen tai lääketieteellisen tutkimuksen vuoksi otettuja kudosnäytteitä saadaan luovuttaa ja käyttää toisen ihmisen todetun sairauden perinnöllisyyden selvittämiseen vain, jos se, josta näyte on otettu, antaa siihen suostumuksensa. Jos henkilö on alaikäinen tai vajaakykyinen, suostumus tulee saada hänen lailliselta edustajaltaan. Jos henkilö on kuollut tai kyse on kuolemansyyn selvittämisen vuoksi otetusta kudosnäytteestä, kudosnäytteen luovuttamisesta päättää se terveysdenhuollon toimintayksikkö tai muu yksikkö, jonka toimintaa varten kudosnäyte on otettu ellei vainaja ole tätä eläessään kieltänyt.

Hoidon, taudinmäärityksen, kuolemansyyn selvittämisen tai lääketieteellisen tutkimuksen vuoksi otettuja kudosnäytteitä voidaan luovuttaa isyyden selvittämistä varten tuomioistuimen tai muun viranomaisen määräämälle tutkimuslaitokselle.

Hoidon, taudinmäärityksen tai kuolemansyyn selvittämisen vuoksi kudosnäytteitä ei saa luovuttaa tai käyttää muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on otettu, jos se haittaa kudosnäytteiden alkuperäisen käyttötarkoituksen toteuttamista.

7 luku

Erinäiset säännökset

21 §

Kuoleman määritelmä

Ihminen on kuollut, kun kaikki hänen aivotointansa ovat pysyvästi loppuneet.

22 §

Luvat

Terveysdenhuollon oikeusturvakeskus voi myöntää 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luvan, jos tässä laissa säädetty irrottamista koskevat edellytykset täyttyvät ja elimen tai kudosisen irrottaminen

on vastaanottajan hoidon kannalta perusteltua.

Terveysturvakeskus voi myöntää 7 §:n 3 momentissa, 11 §:ssä, 19 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 20 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun luvan, jos toimintaa on pidettävä lääketieteellisesti perusteltuna, toimintaa varten on asianmukaiset tilat, laitteet ja henkilöstö ja toimintaa varten on nimetty siitä vastaava lääkäri. Terveysturvakeskus voi myöntää luvan määrääjäksi tai toistaiseksi, ja lupaan voidaan liittää tarkempia toiminnan järjestämistä koskevia ehtoja.

23 §

Toiminnan valvonta ja luvan peruuttaminen

Terveysturvakeskus voi määrätä 7 §:n 3 momentissa, 11 §:ssä, 19 §:n 2 tai 3 momentissa taikka 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun toiminnan keskeyttäväksi tai peruuttaa mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun toimintaan myönnetyn luvan, jos toiminnassa ei noudateta voimassa olevia säännöksiä tai lupaehtoja.

Terveysturvakeskus voi tarvittaessa määrätä suoritettavaksi luvan saaneen laitoksen tilojen ja toiminnan sekä valvonnassa tarvittavien asiakirjojen tarkastuksen.

Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

24 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tässä laissa säädettyjen lupien myöntämisen edellytyksistä sekä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat säännökset ja ohjeet:

1) elimien ja kudoksien sekä kudokset ja kudokset irrotus-, talteenotto-, varastointi- ja käyttötoiminnan järjestämisestä terveysturvakeskuksen toimintayksiköissä tai muissa yksiköissä;

2) terveysturvakeskuksen toimintayksiköiden tai

muiden yksiköiden kustannusten korvaamisesta;

3) elin- ja kudossiirtorekisteriin tehtävistä ja potilasasiakirjamerkinnöistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa tarvittavien lomakkeiden kaavat.

25 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan

1) irrottaa, ottaa talteen tai varastoi elimen taikka kudosta ilman tässä laissa säädettyä suostumusta tai lupaa,

2) luovuttaa irrotetun talteen otetun tai varastoidun elimen, tällaista kudosta tai tällaisen kudoksetta taikka käyttää sitä ilman tässä laissa säädettyä suostumusta, lupaa tai pyyntöä,

3) laiminlyö tässä laissa säädetyn elimien jäljitettävyyden ja turvallisuuden sekä toiminnan valvomiseksi tarpeellisen henkilökäteen ylläpidon,

4) käyttää ihmisen hoitoon sellaisia elimiä tai kudoksia taikka niistä valmistettuja tuotteita, joiden alkuperä ei ole tiedossa tai joiden turvallisuutta ei ole tutkittu,

5) tuo Suomeen elimiä tai kudoksia, jotka on irrotettu tai otettu talteen vastoin tässä laissa säädettyä luovuttajaa koskevia edellytyksiä taikka tuo Suomeen elimiä tai kudoksia sellaisesta valtiosta, jonka lainsäädäntö ei vastaa tässä laissa säädettyä edellytyksiä elimien irrottamisesta ja jäljitettävyydestä, taikka

6) lupaa tai maksaa elimen luovuttajalle tai hänen oikeudenomistajalleen palkkiota elimien tai kudoksien irrottamisesta,

on tuomittava *ihmisen elimien ja kudoksien lääketieteellisestä käytöstä annettujen säännösten rikkomisesta* sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Edellä 3 kohdassa mainittu teko on rangaistava myös, jos se on tehty törkeästi huolimattomuudesta.

26 §

Muutoksenhaku

Terveysturvakeskuksen

päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuun Terveystieteiden tutkimuskeskuksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

8 luku

Voimaantulo

27 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001.

Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Tällä lailla kumotaan ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön 26 päivänä huhtikuuta 1985 annettu laki (355/1985) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tässä laissa edellytetyt toimintaluvat on haettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Peruspalveluministeri *Osmo Soininvaara*

N:o 102

Valtioneuvoston asetus**eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun asetuksen muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 2001

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty maa- ja metsätalousministeriön esittelystä,

muutetaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun asetuksen (1336/1996) 7 ja 8 § sekä 9 §:n 3 momentti seuraavasti:

7 §

Valtion tehtävänä oleva vieraiden aineiden valvonta

tarkastuksesta teurastamossa sekä valvonnasta teurastamon yhteydessä olevassa laitoksessa.

Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos ja Elintarvikevirasto huolehtivat eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen viarasainevalvontaohjelman toteuttamisesta. Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos ja Elintarvikevirasto voivat tässä tehtävässä käyttää apunaan lääninhallituksia ja kunnan valvontaviranomaisia.

8 §

Valtion tehtävää oleva lihan tarkastus ja valvonta

Elintarvikevirasto huolehtii valvonnasta ja

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 2001

9 §

Poron lihan tarkastuksen ja valvonnan järjestäminen

— — — — —
Lääninhallituksen on ilmoitettava hyväksymänsä laitos Elintarvikevirastolle valtakunnalliseen laitosrekisteriin merkitsemistä varten.

— — — — —
Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Hallitusneuvos Kristiina Pajala

N:o 103

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus**ajokorttiasetuksen soveltamisesta annetun liikenneministeriön päätöksen muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 2001

Liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen mukaisesti
muutetaan ajokorttiasetuksen soveltamisesta 7 päivänä syyskuuta 1990 annetun liikenneministeriön päätöksen (846/1990) 3 §:n 3 momentti, 6 §:n 1 momentin 2 kohta, 7 §, 9 § ja 14 §:n 2 momentin 3 kohta,
 sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 3 momentti päätöksessä 830/1998, 6 §:n 1 momentin 2 kohta ja 14 §:n 2 momentin 3 kohta päätöksessä 173/1996, 7 § osaksi viimeksi mainitussa päätöksessä ja päätöksessä 1405/1992 sekä 9 § osaksi mainitussa päätöksessä 173/1996, seuraavasti:

3 §

Ajo-opetuksen antaminen

Ajo-opetukseen on sisällytettävä maantieajoa taajaman ulkopuolella. C1- ja C-luokan ajo-oikeuden saamiseksi on oppilaalle, jolla ei ole A1-, A- tai B-luokan ajo-oikeutta, annettava opetusta kuorma-autolla vähintään 20 ajokertaa.

6 §

Kouluajoneuvot

Kouluajoneuvona on käytettävä:

2) vähintään neljälle henkilölle rekisteröityä B-luokan ajoneuvoa, jos opetusta annetaan B-luokkaa varten;

7 §

Opetuslupa

Opetusluvan hakijan opetusalan tuntemus tutkitaan Ajoneuvohallintokeskuksen hyväk-

symää kysymysaineistoa käyttäen, jollei Ajoneuvohallintokeskus toisin määrää.

Opetusluvassa määrätyn auton on täytettävä kouluajoneuvoja koskevat 6 §:n 1 ja 2 momentissa mainitut vaatimukset. Opetukseen käytettävässä B-luokkaan kuuluvassa ajoneuvossa on oltava opettajaa varten erillinen jarrupoljin ja ulkopuolinen taustapeili sekä turvavyöt opettajaa ja opetettavaa varten. Moottoripyörän on oltava kaksipyöräinen ja sen on täytettävä kouluajoneuvoja koskevat 6 §:n 2 ja 4 momentissa mainitut vaatimukset ja ajokorttiasetuksen sitä ajokorttiluokkaa koskevat vaatimukset, jota vastaavan ajo-oikeuden saamiseksi opetuslupa myönnetään.

9 §

Kuljettajaopetuksen antaminen ammatillisissa oppilaitoksissa

Ammatillisessa oppilaitoksessa kuljettajan ammattiopetuksen yhteydessä C-luokkaa varten annettavassa kuljettajaopetuksessa on noudatettava soveltuvin osin tämän päätöksen 1—3 ja 10 §:n määräyksiä, ei kuitenkaan 1 §:n määräystä teorialuokkien pituudesta ja määrästä eikä 3 §:n 2 momentin määräystä ajokorttien määrästä.

Oppilaan saa ottaa 1 momentissa tarkoi-

tettuun kuljettajaopetukseen sinä vuonna, jona hän täyttää 16 vuotta. Ajo-opetusta saa antaa liikenteessä aikaisintaan siitä päivästä lähtien, jolloin oppilas täyttää 17 vuotta.

14 §

Ajokoe

— — — — —
Ajokokeessa käytettävän ajoneuvon on täytettävä opetusajoneuvoja koskevat vaati-

Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 2001

mukset, sekä 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuja opetusajoneuvoja lukuun ottamatta

— — — — —
3) B-luokan tutkinnossa ajoneuvon suurimman rakenteellisen nopeuden on oltava vähintään 100 km/h;
— — — — —

— — — — —
Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä helmikuuta 2001.

Liikenne- ja viestintäministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Hallitusneuvos Jarmo Hirsto

N:o 104

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus

Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista teleyritysten palvelutasosta annetun liikenneministeriön päätöksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 2001

Liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista teleyritysten palvelutasosta 12 päivänä kesäkuuta 1998 (417/1998) annetun liikenneministeriön päätöksen liite seuraavasti:

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä
maaliskuuta 2001.

Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 2001

Liikenne- ja viestintäministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Neuvotteleva virkamies Mikael Nyberg

Toimitusaikaa ja palvelun laatua koskevat mittarit, määritelmät ja mittausmenetelmät

MITTARI	MÄÄRITELMÄ	MITTAUSMENETELMÄ
Perusliittymän toimitusaika	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Vikojen määrä liittymää kohden	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Vian korjausaika	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Vastausaika operaattorin neuvontapalveluissa	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Vastausaika numerotiedotuspalveluissa	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Toimintakuntoisten kolikko- ja korttipuhelimien osuus	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Laskutusta koskevat valitukset	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1

N:o 105

Työministeriön asetus**siviilipalvelusmiehen vapaiden lomamatkojen lukumääristä ja vapaan matkan sijasta maksettavista matkakorvauksista**

Annettu Helsingissä 30 päivänä tammikuuta 2001

Työministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun siviilipalveluslain (1723/1991) 23 f:n nojalla, sellaisena kuin se on laissa 1248/2000:

1 §

Suomessa asuvat siviilipalvelusmiehet

Suomessa asuvalla siviilipalvelusmiehellä on oikeus 33 vapaaseen edestakaiseen matkaan viikkovapaalleen tai lomalleen Suomessa. Vapaa edestakainen matka voidaan peruskiintiön lisäksi myöntää isyysvapaalle, enintään kahdelle kuntoisuuslomalle sekä henkilökohtaisista syistä myönnetylle lomalle, kun loman perusteena on taloudellisten asioiden järjestäminen tai perheasioiden hoitaminen.

2 §

Pysyvästi ulkomailla asuvat ja sieltä palvelukseen saapuneet siviilipalvelusmiehet

Muulla Euroopassa vakinaisesti asuvalla siviilipalvelusmiehellä on oikeus viiteen ja Euroopan ulkopuolella vakinaisesti asuvalla siviilipalvelusmiehellä kahteen edestakaiseen lomamatkaan asuinmaahansa.

Ulkomailla pysyvästi asuvalla siviilipalvelusmiehellä on lisäksi oikeus ilmaismatkoihin Suomessa siten, että ilmaismatkojen yhteenlaskettu määrä on Suomessa asuvan siviilipalvelusmiehen kiintiön suuruinen.

Maksuttomien lomamatkojen peruskiintiön lisäksi ulkomailla pysyvästi asuvalle siviilipalvelusmiehelle voidaan myöntää maksuton edestakainen ulkomaanlomamatka perusteen ollessa läheisen omaisen vakava sairaus, kuolema tai hautaaminen tai omat hääät tai oman lapsen syntymä tai ristiäiset.

3 §

Vapaan matkan sijasta maksettavat matkakorvaukset

Jos julkista reittiliikennettä ei ole, tai jos matka-aika sopimattomien vaihtoyhteyksien tai liikennereittien vuoksi muodostuisi kohtuuttoman pitkäksi tai jos matka muusta pätevästä syystä on suoritettava muutoin kuin julkisia kulkuvälineitä käyttäen, voidaan vapaan lomamatkan sijasta suorittaa siviilipalvelusmiehelle rahakorvaus oman auton tai taksin käytöstä. Korvauksena suoritetaan ensisijaisesti kilometrimäärään perustuva yleisen linja-autotariffin mukainen maksu tai polttoainekustannukset kahdeksan litraa 100 kilometriltä, mikäli siviilipalvelusmiehelle on annettu lupa suorittaa koko lomamatkansa omalla autolla.

Vapaisiin matkoihin liittyvä paikallisliikenteen käyttö korvataan paikkakuntien yleisen taksan mukaan.

4 §

Eri kulkuneuvoja koskevat menettelysäännökset

Siviilipalvelusmiehen matkustaessa Suomessa junalla tai linja-autolla matkustuspaikkakuntia koskevia rajoituksia ei ole.

Maksuton lomamatka laivalla tai lentokoneella voidaan antaa siviilipalvelusvelvollisen omalle tai lähisukulaisen koti- tai asuinpaikkakunnalle sekä tarpeen vaatiessa tulevalle asuin-, työ-, tai opiskelupaikkakunnalle.

Helsingissä 30 päivänä tammikuuta 2001

Työministeri *Tarja Filatov*

5 §

Tarkemmat ohjeet

Tarkempia ohjeita tämän asetuksen soveltamisesta antaa työministeriö.

6 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä helmikuuta 2001.

Ylitarkastaja Heidi Nummela

SDK/SÄHKÖINEN PAINOS

N:o 101—105, 2 arkkia

OY EDITA AB, HELSINKI 2001

PÄÄTOIMITTAJA JARI LINHALA

ISSN 1455-8904